

NOTA INFORMATIVĂ
privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXV-a
de la proclamarea independenței Republicii Moldova

I. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări

Prezenta lege se propune pentru aprobare ca fiind una din măsurile întreprinse de autoritățile statului pentru marcarea, la 27 august 2016, a aniversării a 25 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova, eveniment de importanță majoră pentru societatea noastră, în legătură cu care, apare un prilej potrivit de a crea posibilitatea pentru reintegrarea în societate, a persoanelor private de libertate, fapt pentru care considerăm oportună adoptarea unui act de amnistie bazat pe proceduri noi de selectare a beneficiarilor, care va fi aplicat condiționat doar în privința anumitor categorii de persoane, față de care, în raport de calitățile personale sau în funcție de comportamentul manifestat pe parcursul executării pedepsei, ar putea fi înlăturată răspunderea penală și liberarea de executarea pedepsei, iar aspectul legat de pericolul social al faptei comise rămânând doar în calitate de cadru juridic general de aplicare a actului de amnistie.

Prin urmare, conform principiului umanismului și reieșind din rațiunile de politică penală expuse, a fost elaborat proiectul de Lege privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXV-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

II. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Justificarea aplicării unui act de clemență, cum este „amnistia”, prin care persoanele, ce au comis infracțiuni, sunt liberate de răspundere și pedeapsă penală, necesită evaluarea unui șir de factori cum ar fi: impactul pe care îl va produce asupra societății, componentele de infracțiune și categoriile de persoane în privința cărora urmează să se extindă actul dat, structura populației penitenciare, efectul pe care îl va produce asupra numărului populației penitenciare, frecvența aplicării unor asemenea acte și raționalitatea aplicării actului respectiv la momentul dat.

Anterior au fost întreprinse măsuri, inclusiv de ordin legislativ, bazate pe politici de decriminalizare a Codului penal, prin care s-a reușit de redus și menținut la un nivel acceptabil numărul populației carcerale. Astfel au fost adoptate Legea nr. 278-XV din 16 iulie 2004 privind amnistia în legătură cu aniversarea a X-a de la adoptarea Constituției Republicii Moldova (normele acestei fiind aplicabile pînă în prezent) și Legea nr. 184 –XVI din 29 iunie 2006 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care în Codul penal au fost introduse modificări esențiale cum ar fi excluderea pedepsei arestului,

excluderea limitei minime pentru infracțiunile ușoare și mai puțin grave, introducerea în sancțiunile prevăzute pentru un grup mare de infracțiuni a pedepselor alternative detenției.

Aceste măsuri și-au demonstrat în termene restrânse eficiența, având ca efect eliberarea, pe parcursul unei perioade îndelungate, din detenție a peste 2000 de persoane, micșorându-se implicit și cheltuielile bugetare la capitolul întreținerii persoanelor aflate în detenție.

De asemenea, în baza Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008 privind modificarea și completarea Codului penal, a fost înlăturat caracterul infracțional al unor fapte, ușurată pedeapsa pentru majoritatea infracțiunilor prin reducerea sancțiunilor aplicate și introducerea unor măsuri alternative detenției (ex. munca neremunerată în folosul comunității, amenda), iar la aproximativ 2800 de deținuți a fost ameliorată semnificativ situația penală.

Prin Legea nr. 82 din 07.05.2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, au fost operate modificări la Codul de procedură penală, în baza cărora a fost simplificată procedura de examinare a dosarelor privind aplicarea retroactivității legii penale.

În rezultatul implementării legilor menționate, populația penitenciară s-a redus esențial, de la 10 591 de deținuți (dintre care 7836 - condamnați și 2755 – preveniți), în anul 2004, până la 6 195 de deținuți la 01 iunie 2011, însă, datorită faptului că Codul penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002, a stabilit sancțiuni mult mai mari decât legislația anterioară, în prezent la executarea pedepsei numărul deținuților este într-o ascensiune constantă, la moment în detenție fiind aproximativ 8200 persoane, din care 2000 arestați preventiv.

La etapa elaborării proiectului a fost stabilit un cerc restrâns de persoane față de care, în virtutea unor criterii de comportament, risc de recidivă, atitudine față de fapta comisă și consecințele acesteia, precum și în conformitate cu interesul general al societății, este oportun de aplicat un act de clemență privind liberarea de răspundere și pedeapsă penală. Potrivit, prevederilor art. 107 din Codul penal, absolvirea de răspundere penală și pedeapsă penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, se realizează printr-un act de amnistie, adoptarea căruia, în temeiul art. 66 lit. p) din Constituție este de competența Parlamentului.

Trebuie de menționat în calitate de linie directoare a proiectului s-a stabilit neaplicarea actului de amnistie față de persoanele care au săvârșit infracțiuni deosebit sau excepțional de grave, precum și cele condamnate pentru concurs de infracțiuni, etc.

Totuși, luând în considerare faptul că din categoria respectivă de persoane unii au executat deja termene mari de detenție, potrivit proiectului de lege, se propune ca pedeapsa penală aplicată acestora să fie redusă, cu anumite excepții, stabilite în proiect.

Evaluând anticipat efectele pe care le-ar putea produce adoptarea proiectului respectiv de Lege, s-a stabilit, că în baza criteriilor menționate, vor cădea sub incidența actului de amnistie, aproximativ 1300 de condamnați. Suplimentar la aceasta, iar la aproximativ 400 de condamnați, le poate fi aplicată liberarea condiționată înainte de termen de la executarea pedepsei cu închisoarea sau liberarea după reducerea termenului. Subsecvent celor expuse, pentru anumite categorii de infracțiuni procesul penal încetează la faza de urmărire penală sau la cea de judecare a cauzei (a se vedea art. 2 din proiect).

III. Impactul proiectului

Impactul prezentului proiect de lege constă în liberarea răspundere penală, liberarea de pedeapsă penală, precum și reducerea termenului de detenție pentru unele categorii de persoane condamnate în legătură cu aniversarea a XXV-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

IV. Argumentarea economico-financiară

Potrivit art. 151 din Legea nr. 297-XIV cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, persoanele care au executat pedeapsa închisorii, cu excepția celor cărora, în conformitate cu prevederile art. 64 alin. (5) și ale art. 67 alin. (3) din Codul penal al Republicii Moldova, le-a fost înlocuită pedeapsa principală sub formă de amendă sau muncă neremunerată în folosul comunității cu pedeapsa închisorii, la eliberarea din locurile de detenție beneficiază de o indemnizație unică în mărime de 75% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent. În acest context, reieșind din faptul că sub incidența legii cad aproximativ 1700 de condamnați care urmează a fi eliberați (inclusiv), din bugetul statului urmează a fi alocat aproximativ 5,7 mln. lei pentru achitarea indemnizațiilor de eliberare.

De asemenea se prognozează cheltuieli directe pentru procedurile de aplicare a actului de amnistie, cum ar fi cheltuielile de birotică, poștale, de escortare, etc. în cuantum de aproximativ 150 mii lei.

V. Respectarea transparenței decizionale

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Hotărârii Guvernului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae EȘANU